

שטרן, שמו (1874-1947)

(Samu Stern). איש ציבור יהודי בהונגריה. ש' נולד בינושהאזה (Janosháza) והיה בנקאי ובעל תואר הכבוד הגבוה 'יועץ לחצר המלכות ההונגרי' (Magyar Királyi Udvari Tanácsos). שנים רבות לפני כיבוש הונגריה בידי הגרמנים היה ש' נשיא הקהילה היהודית בפשט (Pesti Izraelita Hitközég) שהיתה הקהילה הגדולה ביותר בהונגריה, וכן היה נשיא ה'לשכה הארצית של יהודי הונגריה' (Magyarországi Izraeliták Országos Irodája), שהיתה הארגון המרכזי של הקהילות הניאולוגיות (בין התנועה הקונסרווטיווית לתנועה הרפורמית) בגרסתה בהונגריה. ש' היה איש עסקים מצליח מאוד ובעל קשרים מצויינים עם היסודות האריסטוקרטיים השמרניים בחברה ההונגרית ובכללם החוגים השליטים. הוא ראה עצמו כ'הונגרי בן האמונה היהודית', והיה פטריוט נלהב ואנטי-ציוני. אחרי כיבוש הונגריה בידי הגרמנים ב-19 במרס 1944 היה ש' ראש היודנרט המרכזי בהונגריה (Központi Zsidó Tanács) עד סוף אוקטובר 1944, כשנאלץ להסתתר. ש' שקד על ענייני היהודים, ועם זאת היה לפני הכיבוש שמרני בעמדותיו, ובעת הכיבוש לגליסטי ופורמליסטי במגעיו עם הגרמנים ועם עושי-דברים ההונגרים. הוא פירסם זכרונות.